NEDERLAND-POLEN

10e JAARG. No. 6
AUG. / SEPT. 1956
PRIJS f 0.50

Monument van het wapen van Warszawa, de sirene, van de beeldhouwster Ludwika Nitschowa. De kop is gebeeldhouwd naar het portret van de jeugdige begaafde schrijfster en dichteres Krystina Krachelska, die tijdens de bezetting koerierster was en in de eerste uren van de opstand in Warszawa de heldendood is gestorven.

UIT DE INHOUD:

UITGAVE DER VERENIGING NEDERLAND-POLEN AMSTERDAM C., AMSTEL 182, TELEF. 6533

De eerste in Polen in serie-produktie vervaardigde helicopters de SM 1.

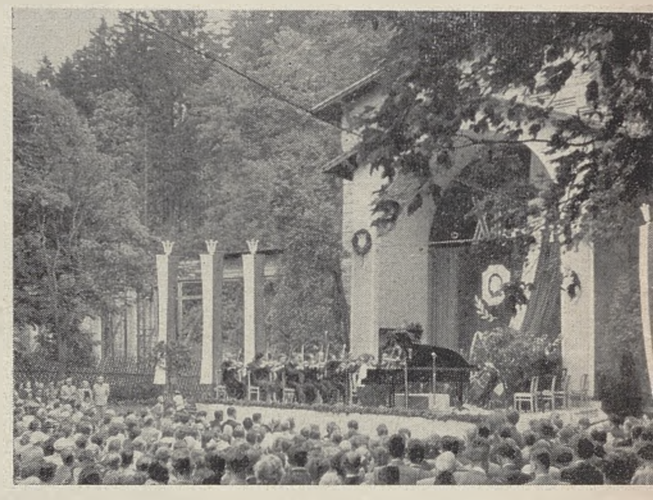
De karikaturist Lengren heeft een tekenfilm voor kinderen gemaakt „De geheimen van het oude slot".

De voorzitter van de Ministerraad J. Cyrankiewicz te midden van de beste leerlingen van het XIde lyceum in Kraków.

Een feestelijke bijeenkomst van een kinderkolonie voor Poolse kinderen uit het buitenland.

In Duszniki-Zdroj, waar 130 jaar geleden Chopin op zijn zestiende jaar een concert gaf, werd het negende Poolse Chopin-concours gehouden.

In de poolse bioscopen zal binnenkort een jeugdfilm gedraaid worden, genaamd „Het geheim van de verlaten schacht", naar het bekende verhaal van de schrijver Niziurski.
Op de foto: Mateusz Górski en Damian Damięcki.

MAANDBLAD TER BEVORDERING DER ECONOMISCHE EN CULTURELE BETREKKINGEN

Redacteuren:
S. van Praag
M. Górzyński

Postrek. 518467
Penningm. v. d.
Ver. Nederland-
Polen - Leiden

Nederland-Polen

Redactie-Secretariaat: (Redakcja i Administracja) Amstel 182 - Telefoon 65335 - Amsterdam-C.

De uitbreiding van POLEN'S HOOFDSTAD

Op de zitting van de regeringsraad op 9 juli, legde de Volksraad van de hoofdstad Warszawa tesamen met stedebouwkundigen, architecten en economen het ontwerp voor van een regeringsbesluit aangaande het algemene plan voor Warszawa, waarin de ontwikkeling van de stad voor de eerstvolgende 10 tot 12 jaren is gestipuleerd.

Een uit vijf personen bestaande afzonderlijke commissie, onder voorzitterschap van de plaatsvervangende voorzitter van de Ministerraad, Jedrychowski, heeft aan het ontwerp-besluit de laatste hand gelegd en daarin de correcties, welke tijdens de discussie gemaakt werden, verwerkt.

Wat is het voornaamste kenmerk van het project? Het concentreren in de eerste plaats van alles wat op de bouw betrekking heeft in het centrum van de stad. Dit zal ongetwijfeld een grote kostenbesparing betekenen, het gebruik van de ondergrondse verkeersmiddelen mogelijk maken, het bouwtempo bespoedigen en leiden tot meer beweeglijkheid. Het tweede kenmerkende is: de uitbreiding en verbetering van de woningbouw en het streven om voor de inwoners van de hoofdstad steeds betere werkomstandigheden, woningtoestanden, ontspanningsmogelijkheden zowel op geestelijk als op lichamelijk gebied, mogelijk te maken.

Tijdens de verwezenlijking van het algemene plan, in een tijdsbestek van tien tot twaalf jaren, wordt de bebouwing van de stad op een terrein van 150 vierkante kilometer geconcentreerd, dat door Służewiec, Wilanów, Grochów, Wawer, Młociny, Zerań, Bródne, Targówek, Okęcie en Jelonki wordt begrensd.

Vijf en veertig procent van de stad, dat wil zeggen het centrum is bestemd om bebouwd te worden, 12 procent van het oppervlak wordt beplant en 30 procent zal worden in beslag genomen door straten, pleinen, spoorwegen en vliegvelden.

In het eerste vijfjarenplan werden ongeveer 160.000 woonruimten en in het tweede 240.000 woonruimten gebouwd. In 1965 moeten ongeveer 60% van de inwoners van de stad, die dan bijna anderhalf-

Panorama van de hoofdstad, gezien van de voorstad Praga uit.

Nieuwbouw in Zoliborz.

gen er twee en somtijds zelfs vier zullen krijgen. Van de ligging van de stad aan de rivier wordt partij getrokken om Warszawa naar de Wisła te richten, zodat de bebouwing van de wijken Zoliborz, Zerań, Pelcowiza en Braga tot aan de oever van de rivier worden doorgetrokken.

Welke sociale en andere voorzieningen zijn er in het plan opgenomen? 22 scholen, 240 crèches, 10 ziekenhuizen, 100 wijk- en districtsambulances, 30 bioscopen, 5 schouwburgen, 6 kultuurhuizen in verschillende delen van de stad,

miljoen inwoners zal tellen, nieuwe woningen krijgen.

Alle wijken van Warszawa worden door straalsgewijs lopende straten verbonden met het centrum van de stad. Bovendien zullen de wijken ieder op zich zelf door een magistrale zogenaamde inwendige ring verbonden worden. Daar moet dan nog een zogenaamde buitenring bijkomen. Deze beide ringen worden door groene stroken omsloten.

In vogelvlucht gezien zal Warszawa dan op een enorme veelhoek gelijken, in de lengte, overdwars en straalsgewijze door groene stroken omzoomd. De straten in de wijken zullen over het algemeen een enkele rijweg hebben, terwijl de grotere verbindingswe-

De stadswijk Muranow.

Een kijkje op het stadsgdeelte Krakowski Przedmieście.

verder grote en kleinere bibliotheken. Tenslotte 3 tram-, 3 trolleybus- en 2 omnibusremises. In verband met het toenemend verkeer van particuliere auto's is in het plan opgenomen het reserveren van een ruimte voor het inrichten van diverse soorten garages, auto-reparatie-inrichtingen en parkeerplaatsen.
De stad, die meer dan een miljoen inwoners telt, moet ook haar eigen industrie hebben. De kleinindustrie wordt ondergebracht in de zgn. industriewijken, terwijl de industrie, die niet storend is voor de inwoners in de woonwijken wordt gevestigd. Voor de grootindustrie wordt terrein gereserveerd bij de stadsdelen Pyry, Blizny en Wawer. De bouw van een abattoir met verwerkingsinstallaties is ontworpen in Zerań, en in Sluzewiec is ook een vleesverwerkingsbedrijf geprojecteerd.
Ieder stadsdeel zal zijn opslagplaatsen voor de industrie krijgen: levensmiddelenpakhuizen, koelhuizen, bakkerijen en markthallen.
Warenhuizen zullen verder in Zoliborz, Mokotow, Ochota en Grochow gebouwd worden. Verder zullen er honderden winkels en restaurants komen.
In het plan zijn sportterreinen opgenomen met een totaal oppervlak van 300 hectaren. Behalve de vergroting van de vier bestaande stadions zullen er 19 nieuwe bijkomen, 70 sportterreinen, een wielerbaan in Mokotow, een tweede kunstijsbaan, overdekte zweminrichtingen, een Olympia-stadion in Sluzewiec en een sporthal met 10.000 plaatsen in het centrum van de stad.
De ontwerpers van dit zo breed opgezette plan hebben er aan gedacht, dat we hier met een hoofdstad hebben te doen. Dit blijkt uit een reeks ontwerpen, waaronder de wederopbouw van het kasteel van Warszawa, de gebouwen van de volksraad van de hoofdstad, de dienstgebouwen voor de volksraden van de verschillende stadsgedeelten, de bureaus voor de diensttakken die de buitenlandse betrekkingen onderhouden, bij de Ujazdowski-allee en bij het Krasinski-park en elders zullen hogescholen verrijzen en daarnaast instituten voor wetenschappelijk onderzoek, studentenhuizen, de centrale hortus botanicus, de grote schouwburg, de nationale bibliotheek, musea, het circus met duizenden plaatsen, het planetarium, de centrale radiouitzending, het centrale televisiestation, een speelfilmstudio, een inrichting voor het opnemen van gramofoonplaten, concertzalen, stations, telefooncentrales, touristenhotels enz. enz.
Duidelijk treedt bij deze ontwerpen het verschil naar voren met die van de jaren 1956 en 1965.
De laatste noodzakelijke correctie van dit plan zal door de inwoners zelf geschieden en wel tijdens de discussies, die in de herfst gehouden zullen worden.

Vliegveld Okęcie, bij Warszawa.

KORTE BERICHTEN

Uitvoer van Poolse gramofoonplaten

Polen heeft nog niet bijzonder veel gramofoonplaten gefabriceerd. In dit jaar zullen er slechts twee miljoen normaalspeelplaten en 80.000 langspeelplaten worden gefabriceerd. De behoefte wordt daarmede uiteraard niet gedekt.

Niettemin heeft men besloten exportverdragen voor Poolse gramofoonplaten te sluiten met het buitenland. Dat is geenszins overbodig. Want gramofoonplaten kunnen een belangrijke rol vervullen bij de propaganda voor de Poolse muziek. Zij kunnen buitenlandse luisteraars bekend maken met Polen's beste zangers, pianisten en orkesten.

Na het vijfde Chopin-concours sloot Polen een overeenkomst met de wereldberoemde Franse firma „Pathe-Marconi", waarbij deze geluidsrollen overnam, die muziek van poolse artisten weergeven en gramofoonplaten vervaardigde van het Chopin-concours.

Tijdens de jaarbeurs te Poznań heeft de „Poolse gramofoonplaten uitgeverij" van de Staat enige zeer gunstige overeenkomsten kunnen sluiten. De produktie van Poolse gramofoonplaten is in de laatste tijd zeer vooruit gegaan, zij wordt zeer geprezen door vertegenwoordigers van buitenlandse firma's.

In de naaste toekomst zullen er 50.000 langspeelplaten naar Nederland uitgevoerd worden en 5.000 platen naar Noorwegen. Bovendien zijn er reeds verdragen over het uitwisselen van geluidsbanden en gramofoonplaten met de D.D. Republiek, Tschechoslowakije en Joegoslavie. De samenwerking met de firma „Marconi" ontwikkelt zich gunstig.

De Poolse gramofoonplaten hebben eindelijk aantrekkelijke etiketten gekregen die door bekwame kunstenaars zijn ontworpen en in veelkleurendruk zijn uitgevoerd.

Hanna Zembrzuska als Sirene.

De Sirene van Warszawa

Een nieuwe Poolse kleurenfilm „De sirene van Warszawa", het debuut van de regisseur Tadeusz Makarczynski, is gereed gekomen. Het draaiboek is geschreven door Stanislaw Dygat, de schrijver van bekende romans b.v. „Het Bodenmeer" en „Afscheid". De schrijver deelt hierover het volgende mede: „De vraag, welk thema de film heeft, is niet zo gemakkelijk te beantwoorden. De handeling gaat uit van de sage over het ontstaan van Warszawa. In de film treden de figuren op, die ontleend zijn aan de sagen over de Wisła, zoals Warsz, Sawa en de verdronken Dziwun; hiertoe behoort ook de sirene — het wapen van Warszawa.

Deze sagen hebben echter geen rijke inhoud; daarom heb ik veel moeten aanvullen. Natuurlijk was het — zoals meestal in dergelijke gevallen — de fantasie, die te hulp moest komen. Maar slechts een deel van de handeling vond zijn ontstaan in de sage van de stad Warszawa en de legende over de oorsprong van de stad. Het was mij er tevens om te doen, om onder de dekmantel van de sage een soort filosofische verhandeling te leveren.

De mens heeft namelijk in het leven de schoonheid van node. Wil echter het schone zich kunnen ontwikkelen, dan moet de mens sterk zijn, anders wordt hij door de krachten van het boze verstikt.

Dit is zo ongeveer de zin van mijn verhaal.

De korte inhoud van de film is de volgende: In de Wisła huist de verdronken Dziwun, de verspreider van het boze. Maar in een bronnetje in het oerwoud nabij de Wisła, zwemt de sirene, die door haar schone zang de mensen het leven lichter maakt. De film laat de strijd zien tussen Dziwun en de sirene, die niets kan uitrichten, voordat Warsz een schild en een zwaard smeedt, met behulp waarvan zij Dziwun overwint. Men weet, dat de sirene van Warszawa een schild en een zwaard draagt.

Hoe ik tot dit onderwerp ben gekomen? Wel, ik heb altijd een voorliefde gehad voor fantastische vertellingen. Tot dusverre heb ik ze nooit gepubliceerd, eenvoudig omdat ze, bij wijze van spreken, niet in de mode waren.

Ik geloof dat de fantasie een ruim arbeidsveld kan vinden op het gebied van de film. De mensen zien graag wonderlijke, ongewone dingen, waarbij de wetten van de natuur hun strenge handhaving verliezen. Dat versterkt het bewustzijn van 's mensen kracht en maakt de aanwezige energie in hem vrij. Bovendien wordt onze wereldbeschouwing er aanmerkelijk door verrijkt, wij ontwikkelen ook meer het vermogen tot het ontdekken van onze omgeving. De toekomst zal leren of ik mij ook later nog voor de film verder in deze richting zal begeven.

Hanna Skarzanka in de rol van de heks Kobylicha.

De nieuwe stad LODZ

(correspondentie uit Polen)

„En verder loop ik, sombere jongeling,
verdiept in gedichten door de fabrieksstad Łódź,
over de uiteengereten menselijke ellende,
Ik loop door de straten Wschodnia, Kamienna,
Poelnocna, Srednia, Nowomiejska . . .
De sjouwerlui, meest ineen gedoken,
purperrood, als een patiënt die een
aanval van beroerte krijgt,
afgestompt en ruw torsen zij
de bulten van hun zware lasten . .”

Gezicht op de stad Łódź, het grootste textiel-centrum van Polen.

Dit is een kort uittreksel uit de „Poolse bloemen”, gedichten van de voor enige jaren overleden Poolse dichter Juljan Tuwim.
Toen hij deze gedichten in den vreemde schreef, herinnerde hij zich de stad Łódź. Zo herinnerde hij zich de meeste straten van deze stad waar zeer hard gewerkt en veel geleden werd.
Onder de sjouwerslui waren oude en jonge mannen. Merendeels jonge kerels. Wat anders moesten zij doen? Vast werk te vinden was uiterst moeilijk en er waren geen middelen om verder te leren.
En nu? Wanneer je nu ’s middags door de straten van Łódź wandelt, dezelfde straten van vroeger, bijvoorbeeld langs de Piotrkowska (Hoofdstraat), door de Wschodnia (Oostelijke straat), de Kamienna (Steenstraat), of de Pólnocna (Noord-straat), dan zie je tientallen jongens en meisjes met hun studentenmutsen op het hoofd (de Poolse studentenmutsen hebben een reep van de nationale kleuren: wit-rood).
Voor vele huizen hangen uithangborden met de opschriften: „Studentenrestaurants”, „Club van de studenten van Łódź”, „Studenten-Ambulatorium”.
Ja, ja, alles voor de studenten. Want de stad Łódź, die vroeger nooit een hogeschool bezat, heeft nu tien inrichtingen voor hoger onderwijs en een tiental wetenschappelijke instituten waar proefondervindelijk werk wordt verricht.
De stad bezit een universiteit, en een polytechnicum met een leerstoel voor vakkennis op het gebied van de katoenvezel.
Deze leerstoel is de eerste in Polen en hij is van zeer grote betekenis voor de ontwikkeling van de Poolse textielindustrie. Hier worden namelijk de specialisten voor deze industrie opgeleid. Łódź beschikt ook over een medische faculteit, een economische hogeschool en een hogere kweekschool. Verder is er een avondschool voor ingenieurs en er zijn nog vele andere dergelijke inrichtingen.
Waar bevinden zich deze?
Natuurlijk grotendeels in flinke gebouwen; de grote mooie gebouwen van de polytechniek vormen een vierkant blok tussen de straten Zwirki, Gdańska, Zeromskiego en Bandurskiego.
Hier stonden voor de oorlog grijze huurkazernes en er waren lege pleinen. Maar nu klopt in deze nieuwe buurt het jonge leven, het leven der studenten.
En de andere onderwijsinrichtingen? De oudere inwoners van Łódź herinneren zich het slot met de stenen ommuring van de fabrikant Poznański.
Heden bevindt zich in dit kasteel het muziekIyceum waar de begaafde arbeidersjeugd geschoold wordt voor haar taak.
En de andere hogescholen bevinden zich in nieuwe gebouwen die beantwoorden aan de eisen van het onderwijs.

Indien men nog spreken mag van kastelen, dan moet hier aan toegevoegd worden dat ze alle opengesteld zijn voor de inwoners van de stad.

In ieder van deze kastelen is een of ander maatschappelijk centrum ingericht, bijvoorbeeld het gewezen Leonard-kasteel, dat zich in een groot park bevindt, is omgetoverd in een crèche voor de kinderen der arbeiders uit enkele katoenbedrijven.

Tegenover de kathedraal van Łódź staat het voormalige kasteel van de fabrikant Steinert.

Dit kasteel is nu veranderd in een internaat voor de jeugd uit de bedrijven. En het gewezen kasteel van de fabrikant Biederman is veranderd in een hypermoderne crèche annex kleuterschool.
In de oude stad Łódź, waar de kinderen van de werkende bevolking geen enkele verzorging kenden, zijn nu voor deze kinderen in de oude gebouwen 60 crèches ingericht die tesamen 4.000 plaatsen bieden, en 130 kleuterscholen die 15.000 leerlingen kunnen opnemen.
De arbeidsters van de bedrijven van Szeibler, Grohman, Poznański, Horak, Kohn, Steinert en die uit andere bedrijven wonen in verschillende buurten van de stad. Daarom stuit het brengen van de kinderen naar de kleuterschool van het bedrijf op grote moeilijkheden. Om deze moeilijkheden op te heffen is een ontvangstcentrum georganiseerd dat de kinderen toebedeelt aan de school die het dichtst bij hun woonwijk is.
Dit is inderdaad een geweldig gemak voor de moeders.
Zo staat het op het ogenblik met de verzorging van de jeugd in Polen, waaraan zeer veel aandacht wordt besteed.
De basisschool staat open voor alle kinderen en is kosteloos. Het is te begrijpen dat er nog vele nieuwe scholen bijgebouwd moesten worden, zo bijvoorbeeld in de Wileńska, Karola, Woelziańska, Perła en andere straten, waar men geheel nieuwe schoolgebouwen kan zien. In deze nieuwe scholen en in de gerestaureerde oude gebouwen krijgen op het ogenblik 90.000 leerlingen onderwijs.
Deze kinderen leren nog vaak in twee ploegen, omdat er nog te weinig scholen zijn. Maar het belangrijkste is — zij leren.
Zij — die jonge inwoners van Łódź — leren, en zij organiseren sportdemonstraties en artistieke voorstellingen.

T. Sapocinski.

Bij de foto's

Foto boven:

Op een heerlijke zomerdag plukken de kinderen bosbessen.

Foto midden:

Een crèche in Walbrzych, in het hoekje met voortbrengselen uit het planten- en dierenrijk.

Foto onder:

Een crèche voor kinderen van spoorwegpersoneel: telefoontje spelen.

Een half miljoen kinderen

Ongeveer een half miljoen kinderen van 3—7 jaar bevinden zich tegenwoordig in de crèches, die in elke stad, in elk stadje en in vele dorpen zijn te vinden. Een half miljoen kinderen, dat is precies de jaarlijkse natuurlijke bevolkingstoename.

Dus is het aantal crèches beslist te klein, maar het zal van jaar tot jaar toenemen.

Hoewel Polen ten opzichte van de crèches niet kwantitatief een van de eerste plaatsen inneemt, munten deze toch in andere opzichten uit. Het bezoek van de crèches is in de regel kosteloos; ouders, die wat meer verdienen, betalen zo geringe bedragen, dat deze geen belasting van het gezinsbudget zijn. Voor de hoogste klasse van de werkenden bedraagt het bedrag maandelijks 3 tot 4% van het inkomen, per kind. Voor deze minimale bijdrage, die overigens opgevangen wordt door de kinderbijslag, staat het jonge kind dagelijks negen uur onder deskundig toezicht, het krijgt drie maaltijden en wordt geneeskundig gecontroleerd. De crèches zijn dus een belangrijke verlichting voor de moeders, die in een beroep werkzaam zijn.

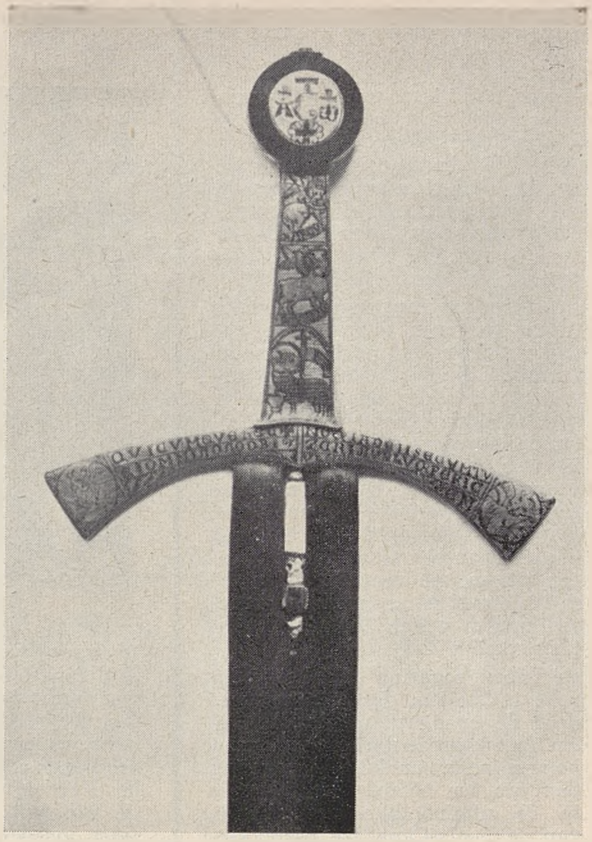
Ze zijn elf maanden van het jaar geopend. In de twaalfde maand gaan de kinderen naar een vakantiekolonie. Naast de staats- en gemeentelijke crèches, zijn er ook, vooral bij bedrijven met veel vrouwelijk personeel, bedrijfscrèches, hetgeen natuurlijk een groot gemak is voor de werkende moeder.

DE POOLSE REGERING herhaalt haar categorische eis tot teruggave aan het Poolse volk van de kultuurhistorische collecties

NOTA AAN DE CANADESE REGERING

Op 27 juni overhandigde de Minister van Buitenlandse Zaken van de Volksrepubliek Polen, A. Rapacki, een nota aan de Canadese zaakgelastigde I. L. Delisle van de volgende inhoud:
Het Ministerie van Buitenlandse Zaken betuigt het Canadese gezantschap in Warszawa zijn hoogachting en heeft de eer het volgende mede te delen:
De Poolse regering acht het noodzakelijk de Canadese regering opnieuw haar standpunt uiteen te zetten inzake de teruggave van de onschatbare cultuurgoederen aan Polen, die zich sedert juli 1940 tot heden op Canadees grondgebied bevinden.
De Poolse regering zou eraan willen herinneren, dat zij deze aangelegenheid sedert het einde der krijgsverrichtingen, dus in het tijdsverloop van elf jaren, herhaaldelijk tegenover de Canadese regering ter sprake heeft gebracht, dat zij daarover talrijke nota's heeft verzonden en dat zij daarover officiële gesprekken heeft gevoerd.
Gedurende deze periode kreeg de Poolse regering in 1952 de toezegging, die later herhaald werd, dat de regering van Canada energieke stappen zou ondernemen om de teruggave van de nationale schatten aan Polen te verwezenlijken. Deze toezeggingen werden echter niet nagekomen, weshalve de Poolse regering zich genoodzaakt ziet haar categorische eis tot teruggave van deze onschatbare cultuurgoederen aan het Poolse volk tegenover de Canadese regering te herhalen.
De regering van Canada dient zich bewust te zijn van de stijgende verontwaardiging over de tot nu toe uitgebleven oplossing van deze kwestie bij alle Polen en vrienden van Polen. Deze verontwaardiging neemt steeds toe, wat bewezen moge worden door de talrijke resoluties die door leidende kulturele instanties in Polen genomen worden, en door de brieven die op de voorgrond tredende representanten van de Poolse wetenschap tot belangrijke vertegenwoordigers van de Canadese overheid hebben gericht.
Bovendien stijgt de onzekerheid over de vraag of de kunstschatten die tot nu toe niet aan Polen teruggegeven werden, op de juiste wijze geconserveerd worden.
Deze schatten liggen sedert de tijd van hun verwijdering uit Wawel, uit het koningspaleis in Warszawa, uit de nationale bibliotheek en uit andere Poolse musea en instellingen, in de onderaardse gewelven van Banken, in ongeschikte ruimten en hoeken op Canadees grondgebied, zonder enige noodzakelijke verzorging in kisten en koffers opgepakt en ten prooi aan verval.
Het is ondenkbaar dat de Canadese regering niet bekend zou zijn met de uitingen van vele experts en persoonlijkheden op het gebied van kunst en cultuur in Polen, in Canada en in vele andere landen, die waarschuwen voor de gevaren die de beroemde 136 Wawel-tapijten, de unieke collectie van meester-

Het kroningszwaard van de Poolse koningen.

Een van de gobelins, die wederrechtelijk in Canada worden gehouden.

werken der 16e eeuwse weefkunst, alsook de monumenten van de Poolse literatuur uit de 12e en 13e eeuw, de manuscripten van Chopin en honderden andere voorwerpen bedreigen, die alle te samen een evident bewijs vormen van de Poolse bijdrage voor de cultuur van de gehele mensheid.

De Canadese regering zal zonder twijfel toegeven, dat er geen verontschuldiging mogelijk is voor de verliezen die de Poolse en de wereldcultuur lijden door het verder achterhouden van deze kunstschatten op Canadees grondgebied. Deze kunstwerken werden gedurende eeuwen omgeven door de nauwgezette zorg van vele generaties, maar dit alles werd niet verricht, om ze nu in een schuilplaats te laten liggen, die voor de Polen die ze in Wawel en andere Poolse musea zouden willen bestuderen, ontoegankelijk is.

De Poolse regering acht het nodig vast te stellen, dat zij, gesteund door de openbare mening in Polen deze kwestie daarom van groot belang acht, omdat de regeling daarvan een belangrijke factor is in de uiteindelijke normalisatie van de Pools-Canadese betrekkingen en voor de grondvesting van de samenwerking tussen het Poolse en het Canadese volk, welke doelstelling de Poolse regering oprecht en konsekwent nastreeft. De teruggave van dit onaanvechtbaar nationaal Poolse bezit zou een bevestiging zijn van de herhaalde verzekeringen van Canadese staatslieden zowel tegenover vertegenwoordigers van de Poolse regering als in de internationale arena, dat de regering van Canada prijs stelt op een afbreken van alle hindernissen die de weg naar de ontwikkeling der internationale samenwerking en vriendschap versperren.

De Poolse regering verklaart, dat zij tesamen met het Poolse volk, niet moe zal worden aan te dringen op de teruggave van de Poolse schatten en zij verwacht daarom van de Canadese regering die stappen die nodig zijn om een onverwijlde teruggave van de Poolse nationale schatten aan Polen te verwerkelijken.

De Poolse regering wenst in deze kwestie een zo snel mogelijke beeindiging van de jarenlange diplomatieke correspondentie en meent, dat het enige antwoord op haar uiteenzetting de teruggave van de Poolse schatten moet zijn. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken grijpt deze gelegenheid aan om het gezantschap hernieuwd de verzekering te geven van haar diepe hoogachting.

Warszawa, 27 juni 1956.

HERDENKING POOLSE BEVRIJDING

In de vrijwel geheel gevulde grote zaal van Krasnapolski en in tegenwoordigheid van de Poolse gezant, van Mevr. Findzinski en diplomatieke vertegenwoordigers van verschillende andere landen, herdacht de Vereniging Nederland—Polen de 22e juli: de dag waarop 12 jaar geleden, Lublin als eerste Poolse stad bevrijd werd door de zegevierende Russische en Poolse legers onder de Maarschalken Rokosowski en Bulganin.

De Voorzitter der Vereniging, de heer S. van Praag, opende deze feestelijke herdenking in het Pools en het Nederlands. Sprekende over de culturele betrekkingen tussen beide landen, wees hij op het grote belang van de kortelings geopende luchtlijn Amsterdam—Warszawa en prees hij het initiatief van het Mickiewicz Comité, dat een tweetal herdenkingsavonden had georganiseerd.

Na een korte inleidende film bracht de balletgroep Florrie Rodrigo een drietal Poolse volksdansen ten tonele, gedeeltelijk in Warszawa ingestudeerd onder leiding van de Poolse balletmeester T. Skatecki tijdens het wereldjeugdfestival. Wat bijzonder opviel was de vrijwel perfecte weergave van het typisch Poolse karakter dat deze dansen hun zeer eigenaardige bekoring geeft en dat, zoals deze uitvoering in Poolse kostuums bewees, toch niet zover van het Nederlandse volkskarakter afligt, dat wij ons daarin niet zouden kunnen inleven.

Mevrouw Lya Ziverts zong, zoals gewoonlijk, op sublieme wijze, een drietal Poolse liederen, waarvan een getoonzet op een tekst van Adam Mickiewicz. Het langdurige en hartelijke applaus toonde duidelijk, dat de aanwezigen het talent van Mevrouw Ziverts naar waarde wisten te schatten.

Na enkele oud-hollandse boerendansen door de balletgroep Florrie Rodrigo besloten met een bijzonder aantrekkelijk nummer waarin het optreden van danseuses en dansers in Poolse en Nederlandse kostuums een charmant accent legde op de vriendschappelijke betrekkingen tussen de beide landen droeg mevrouw Numan een viertal gedichten van Adam Mickiewicz voor.

De heer Ton Lutz had zich op het laatste moment genoodzaakt gezien, tengevolge van een keelontsteking, verstek te laten gaan. De Nederlandse teksten van de heren Hendrik de Vries en Jan H. de Groot waren voor dit doel welwillend afgestaan door het Mickiewicz Comité.

De uitstekende vertalingen en de meesterlijke wijze waarop mevrouw Numan deze bracht, doen sterk verlangen naar een verdere kennismaking met het werk van deze in ons land vrijwel onbekende grootste aller Poolse dichters.

Het gedeelte voor de pauze werd besloten met een drietal écossaises van Chopin, wederom uitstekend gedanst door enkele leden van de balletgroep Florrie Rodrigo.

Na de pauze maakte het publiek kennis met de zeer geestige, goed gespeelde nieuwe Poolse film.

B. B.

TELEGRAM

UIT POLEN ONTVANGEN

Getroffen door de gelukwensen bij het twaalfjarig bestaan van de volksrepubliek Polen, zenden wij U onze hartelijke dank en warme wensen voor een verdere vruchtbare arbeid, alsmede voor de nauwere samenwerking tussen Polen en Nederland in het belang van de wereldvrede.

Commissie voor culturele samenwerking met het buitenland K.W.K.Z.

Balletgroep Florrie Rodrigo.

De voordrachtskunstenares Rolien Numan draagt een gedicht van Adam Mickiewicz voor.

IN KRASNAPOLSKI

Vermindering strijdkrachten

van de volksrepubliek Polen met 30.000 man

Besluit van de ministerraad:
„Geleid door de wens om in overeenstemming met het streven van het Poolse volk en van de andere volkeren, een nieuwe bijdrage te leveren tot het ontwapenen, en teneinde een vreedzame economische ontwikkeling te bevorderen besloot de regering van de volksrepubliek Polen, om de strijdkrachten nogmaals met 50.000 te verminderen.
Voor ontslagen militairen zullen van staatswege voorzieningen worden getroffen, in het bijzonder zullen zij in de landbouw en in de industrie werkzaam kunnen zijn."
Nadat de Poolse strijdkrachten in september 1955 met 47.000 man zijn verminderd, is dit een tweede belangrijke stap. De regering heeft gehandeld in een geest, die de internationale spanningen kan verminderen en die kan bijdragen tot de vreedzame samenwerking van alle staten, zonder onderscheid van hun maatschappelijk politieke structuur.

Deze belangrijke inkrimpingen van het poolse leger bewijzen beter dan woorden het vredelievend karakter van de Poolse politiek. Het regeringsbesluit is door de Poolse bevolking met voldoening ontvangen, aangezien het bijdraagt tot meerdere internationale ontspanning en tevens tot vermindering van de uitgaven voor het onderhoud van de strijdkrachten van de volksrepubliek Polen. De hierdoor vrijgekomen gelden zullen een bijdrage vormen voor het fonds ter verbetering van de materiële verhoudingen van de bevolking.

Immers inplaats van militaire dienst arbeid in de mijnen.
Onlangs toch heeft het presidium van de regering een besluit genomen inzake de vrijwillige werving van dienstplichtigen en het overhevelen van contingenten voor de ondergrondse arbeid in de steenkolenmijnen.
Volgens dit besluit zullen de hoofden van de volksraden, in overeenstemming met het gewestelijk militaire commando vrijwilligers werven onder de dienstplichtigen voor het werken in de steenkolenmijnen (met normale verdiensten). In de eerste plaats komen in aanmerking zij, die wonen in het steenkolengebied, hetgeen echter niet belet, dat ook vrijwilligers uit andere wojewodschappen zich kunnen aanmelden.

Dienstplichtingen, die zich opgeven voor het werken in de kolenmijnen en zich verbinden om 20 maanden te arbeiden in de door het presidium van de volksraad aan te wijzen mijnen en die tevens een verklaring overleggen, dat zij hun werk hebben aangevangen, worden niet meer opgeroepen voor het voleindigen van hun eerste diensttijd. De twintig maanden, die zij in de mijnen werken worden gelijkgesteld met militaire diensttijd. Daarna worden zij bij de reserve ingedeeld.
Degenen, die in de steenkolenmijnen gaan werken, krijgen een onderkomen in verblijven voor mijnwerkers, indien de afstand van hun woonplaats het onmogelijk maakt heen en weer te reizen. Ze ontvangen tegen vergoeding in de mijnwerkersverblijven kost en inwoning en hun wordt op gunstige voorwaarden werkkleding en -schoenen verschaft. Boven het normale loon kan iedere dienstplichtige na zes maanden onberispelijke arbeid een premie van 400 złoty behalen en na een jaar arbeid een premie van 800 złoty. Tevens bepaalt het besluit, dat die dienstplichtigen, die binnen de contractueel vastgestelde tijd eigenmachtig het werk opgeven, alle voordelen, die bij het besluit in het vooruitzicht worden gesteld, zullen verliezen.

Dit besluit bevat nog een reeks andere interessante punten. Zo wordt voor de dienstplichtigen en voor de overschotten van de contingenten die in de steenkolenmijnen gaan werken, hun voorafgaande arbeid in andere door de Staat geëxploiteerde bedrijven medegeteld, bij de werktijd in de steenkolenmijnen. Deze personen hebben na drie maanden werken in de mijnen aanspraak op de voorrechten die een mijnwerker geniet.

De kinderen zijn blij papa terug te zien.

KORDIAN
EEN GROOT SUCCES
en niet alleen in Warszawa

Een scène uit Kordian.

Inderdaad niet alleen in Warszawa. Opgevoerd door het Narodowy toneelgezelschap van Warszawa op het toneelfestival van dit jaar in Parijs, werd Słowacki's meesterwerk zeer geroemd in het overgrote deel van de beroepspers aldaar en het behaalde veel bijval van het Parijse publiek. Zelfs de enorme taalbarrière was geen beletsel om de juiste waarde van deze gebeurtenis te begrijpen. Enige kritiek werd uitgeoefend, zoals over de mise en scène van Daszewski. Deze werd enigszins ouderwets gevonden met het overdadig gebruik van donkere gordijnen en schijnwerpers.
Enige van de bezwaren golden het tempo van de opvoering. Men was over het algemeen van oordeel, dat er meer nadruk had moeten worden gelegd op de romantische elementen, hetgeen de gehele voorstelling ten goede zou zijn gekomen.
Wij brengen in herinnering, dat twee jaar geleden voor het eerst in Parijs werd opgevoerd Alexander Fredro's „Man en vrouw", gespeeld door de acteurs van het Poolse theater in Warszawa en dat dit een groot succes was. Verleden jaar gingen de acteurs van het Słowacki theater van Kraków naar Parijs met twee stukken: Iwaszkiewicz's „Zomer in Nohant", dat veel succes behaalde op het festival, terwijl Fredro's „Wraak" geen indruk maakte op het publiek. Dit jaar is het meest waardevolle uit de schatkamer van het Poolse toneel in Parijs opgevoerd en wel: Kordian van Słowacki. Literaire kritici en literairhistorici hebben dikke boeken en omvangrijke artikelen geschreven om op diverse wijze dit werk te analiseren, dat de dichter op zijn 24ste jaar schreef. Moderne tijden hebben een nieuwe kijk gegeven op dit uiterst gecompliceerde stuk, dat grote opgaven stelt aan de vertolkers. Beschouwd als een soort ideologische polemiek tegen Mickiewicz, als kritiek op zijn Messianistische tendenzen in de „Dzjadi", is „Kordian" een dichterlijke bekentenis van het „kind van de romantische eeuw". Het motief van een Byron-achtige held is hier vermengd met scènes uit Polen's geschiedenis. Słowacki wilde in „Kordian" de onbarmhartige kritiek op de leiders van de opstand in 1830—1831 uitoefenen en ook zijn gehele generatie kritiseren, een generatie, die niet in staat was de grote en waardige zaak tot een einde te brengen. „Kordian" is niet alleen een schitterende historische schildering, het is ook een scherpe satire tegen de Polen en de onderdrukkers, met tsaar Nicolaas I aan het hoofd. Met buitengewoon grote hartstocht richt de dichter zijn satire tegen de tsaropthiele en pro-Vaticaanse Polen, die Polen welke hij in een van zijn gedichten „de pauwen en de papagaaien der naties" noemde.

De vele tragische thema's, de geniale uitbeelding der verschil-

Een scène uit de tweede acte.

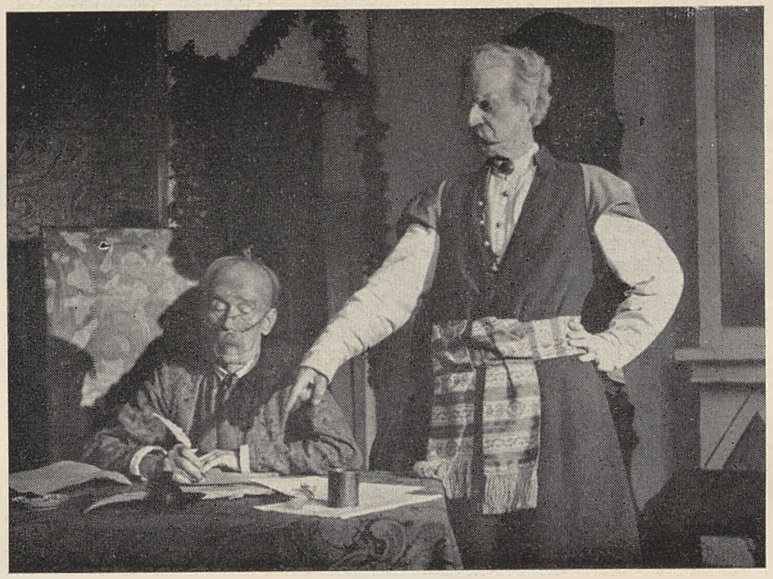
lende karakters, al deze elementen samen verklaren, waarom het ten tonele brengen van „Kordian" een belangrijke gebeurtenis is in het Poolse toneelleven.
De regisseur van het stuk, Erwin Axer, stelde Słowacki als satiricus op de voorgrond en liet Słowacki de romanticus op de achtergrond. Deze opvatting komt tot uitdrukking in de gehele voorstelling. Daarom is de dramatische monoloog een intellectuele voordracht met een statisch karakter en niet een romantische storm, die dynamisch meesleept. Daszewski's enscenering was in overeenstemming met de opvatting van de regisseur van het stuk, en beider werk werd zoals reeds vermeld, door ettelijke Parijse recensenten niet geaccepteerd. Inplaats van een realistische enscenering maakte Daszewski twee verticale pilaren en een groot scherm als horizon. Hij maakte gebruik van lichteffecten en beperkte zich tot het strikt noodzakelijke bij het aangeven van de plaatsen voor de wisselende handeling. De begeleidende muziek van Turski, was zeer passend en vormde een harmonieus geheel.
Een zeer verantwoordelijke taak rust op de acteur, die de titelrol speelt. Hij moet alle verschillende elementen van het drama tot een geheel verbinden. Op het toneel beleven we de verandering van een romantische minnaar in de leider van de samenzwering tegen het leven van de tsaar. Het was zeer duidelijk, dat Słowacki doelde op de held van Mickiewicz Gustaaf — Konrad.
De rol van Kordian was toevertrouwd aan een jong acteur Lomnicki. De talentvolle toneelspeler wordt slechts geleidelijk warmer om des te meer indruk op het publiek te maken in zijn grote monoloog op de top van de Mont Blanc. Later volgen er even indrukwekkende scènes, zoals die van de samenzwering in de gewelven van de kathedraal van Warszawa en van Kordian's gevecht tegen Vrees en Inbeelding, voor de deur van de slaapkamer van de Tsaar.
De schitterendste en stoutste scenes in Słowacki's tragedie zijn: de scene in het krankzinnigengesticht, de beroemde scene in het Vaticaan (de rol van de Paus werd gespeeld door Opalinski en Woszezerowicz, beiden zeer goed), waarin een sterk accent is gelegd op de anti-Poolse en Pro-tsaristische politiek van de Paus, en ten slotte de beste, bijna Shakespeare-achtige scene: de dialoog tussen de Tsaar en Konstantijn. Hier oogstte Kurnakowicz, die de rol van de grootvorst speelde, een geweldig succes en alle Parijse critici waren eenstemmig in hun lof. Zeer goed was Smiałowski als tsaar Nicolaas I. Van de vrouwenrollen, die bij de auteur op de achtergrond treden, zal de toeschouwer ongetwijfeld de herinnering meedragen aan die van Laura, die geinterpreteerd werd door mevrouw Mrozowska.
De Poolse pers acht de opvoering geslaagd. De tekst van Słowacki werd goed voorgedragen en weergegeven.
Het Narodowy theater heeft de goede weg ingeslagen voor het scheppen van het grote nationale moderne Poolse toneel in de ware zin des woords.

Wyspianski's «De bruiloft» komt weer op het Poolse toneel

Onder de werken van Stanisław Wyspianski (1869—1907), dichter, toneelschrijver, schilder en kunstkriticus, neemt het stuk „De bruiloft" een bijzondere plaats in. Het is ontstaan uit persoonlijke indrukken en ervaringen van de auteur, die tesamen met een talrijke groep van intellectuelen uit Kraków, de bruiloft bijwoonde van de dichter Lucjan Rydel, een persoonlijkheid uit de destijds populaire „Jong Polen"-kringen.
Hij trouwde met een boerenmeisje uit het dorp Bronowice, bij Kraków. In die dagen was zulk een huwelijk geen uitzondering. De schilder Wlodzimierz Tetmayer nam ook een boerinnetje tot vrouw en ook Stanisław Wyspianski deed dit.
Hiermede gaf men uitdrukking aan het streven naar een ideologisch contact tussen de bourgeois intelligentsia en de boeren, een soort van „boeromanie". Naïef als dit streven was, en uitsluitend gebaseerd op idealistische illusies, volkomen onbewust van sociale toestanden, bleek het achteraf uiterst fantastisch. Natuurlijk was het niet deze onjuiste ideologie, welke „De bruiloft" zulk een overweldigend succes verleende, waardoor het stuk al die jaren, tot 1939 op het Poolse toneelrepertoir bleef, en nu, na de periode, waarin Wyspianski's drama's ten onrechte als „ideologisch schadelijk" werden gekwalificeerd, wederom toegejuicht wordt.
In „Het huwelijk" kritiseerde Wyspianski meedogenloos zijn generatie, en deze kritiek was zo intensief, dat toen het stuk na de oorlog herleefde, er stemmen opgingen, die verklaarden, dat „De bruiloft" een „bewuste satire" was, gericht tegen de intelligensia van Kraków uit Wyspianski's tijd, en dat het niets meer dan een satire was. Ons komt het niet fair voor dergelijke bedoelingen aan Wyspianski toe te schrijven.
Het belangrijkste is de intuïtie van de dichter, de raakheid, waarmede hij leugens ontmaskert en het snobbisme en de schijnheiligheid aan de kaak stelt.
We zijn begonnen met „De bruiloft" te karakteriseren als een zeer speciaal stuk, en dat niet uitsluitend in vergelijking met de overige stukken van Wyspianski. Het is ook formeel beschouwd een buitengewoon belangwekkend stuk. Het biedt grote mogelijkheden voor de regie en de enscenering. De auteur voert in het stuk een groot aantal phantastische visionaire figuren ten tonele (b.v. „Chochol" in de tweede akte en in de laatste).
Het is mogelijk, dat deze omstandigheid ertoe leidde, dat „De bruiloft" op het Poolse toneel in de voorafgaande jaren niet werd opgevoerd. De personen die ten tonele komen zijn behandeld als karakters van het klassieke traditionele Poolse schouwspel, de zogenaamde „Szepka", die de mogelijkheden van de vroegere „jasełka", gebaseerd op bijbelse onderwerpen, verruimde.
De tegenwoordige regisseur van het stuk (Broniewska, bijgestaan door Swiderski), vond een speciale wijze om deze karakters uit te beelden: bijvoorbeeld die van de boerenleider Szela, de profeet Wernyhora, de renaissance-nar, Stanszyk. Hij behandelde hen als de incarnatie van bepaalde gedachten en gevoelens. Het wederkerig contact van de twee visie's, de werkelijke en de „onmateriele", de attitude van de dichter, die aan de ene kant de idee „verbroedering met het eenvoudige volk" voorstaat en aan de andere kant deze met kritische ogen beschouwt. Al deze momenten boeien de toeschouwer voortdurend. De prachtige verzen, zeer moeilijk om voor te dragen, een nog levende herinnering aan grote toneelspelers, die deze rollen speelden, (de rol van Stanszeyk werd gespeeld door de grote acteur Kazimierz Kaminski), dit alles maakt de opvoering van „De bruiloft" tot een zeer verantwoordelijke taak. Hierbij komt nog, dat het noodzakelijk is, de tekst opnieuw te lezen in het licht van de huidige opvattingen en ervaringen.
Het Wojsko-Polskie toneelgezelschap in Warszawa verwezenlijkt deze nobele aspiraties slechts ten dele, weshalve men enige grote acteurs van buitenaf heeft moeten engageren (bijvoorbeeld Bogucki als de bruidegom en Krasnodebska als de bruid).
Hierdoor ontstond een uitgesproken tekort aan uniforme stijl; de acteurs hadden verschillende opvattingen, van de declamatorisch, bombastische stijl tot het naturalisme toe. De te zeer gestileerde toneeldecors van Prenaszko veroorzaakten eveneens enige moeilijkheden.
Niettemin komt aan dit toneelgezelschap de eer en de primeur toe om „Het huwelijk" op de planken te hebben gebracht en zo de weg naar andere Poolse schouwburgen voor dit stuk te hebben gebaand.

Tafereel uit „De bruiloft".

Een scène uit „De wraak" van Fredro.

Portret van Maria Dąbrowska.

Maria Dabrowska

de grote Poolse schrijfster

Dit kleine vrouwtje, met kortgeknipt haar, is voor de inwoners van Warszawa een goede bekende. Zij ontmoeten haar op straat, in de schouwburg en op allerlei culturele festivals.

Hoewel over de zestig, is zij altijd levendig en haar intense behoefte om het leven te leren kennen en er in door te dringen is nog even sterk al altijd.

Maria Dąbrowska, een van de meest vooraanstaande schrijfsters in de huidige Poolse literatuur, begon haar letterkundige loopbaan reeds vóór de eerste wereldoorlog. Haar wezenlijk literaire werkzaamheid valt in de periode tussen de beide wereldoorlogen. In die periode schreef zij boeken, die de schatkamer van de Poolse letterkunde blijvend verrijkten. Een er van is „Uśmiech Dziecińswa" (De blijheid van het kind). Verder is de schrijfster beroemd geworden door een bundel korte verhalen getiteld „Mensen van daarginds". Dit boek heeft veel discussies ontketend.

De boeken van Maria Dąbrowska behandelen de dingen van het dagelijks leven, die ons vertrouwd zijn, maar tevens openbaren zij de diepten van de geest van haar helden en heldinnen en ze geven een goed psychologisch beeld van hun karakters.

Tot haar beste boeken behoort voorts „Dagen en nachten", een episch werk in vier delen. In dit boek, dat eveneens over zaken uit het dagelijks leven gaat, de alledaagse moeilijkheden van een familie, gaf zij een diepe psychologische analyse van haar helden.

„Dagen en nachten" is ook een prachtig kunstzinnig document van het tijdperk, dat er in is beschreven. Weinige werken in de Poolse letterkunde bevatten zo veel observaties, zoveel rake beoordelingen van mensen met verschillende karakters, zoveel milieu-schilderingen als dit werk.

Niet alleen „Dagen en nachten" maar ook andere boeken van Maria Dąbrowska zijn zo geschreven, dat men, eenmaal met de lectuur begonnen er haast niet mee kan ophouden, voordat men het boek uitgelezen heeft.

Haar boeken zijn geschreven in het prachtigste Poolse proza.

Van haar hand verschenen ook tal van vertalingen van meesterwerken uit de engelse letterkunde.

Maria Dąbrowska leefde in Polen tijdens de zware tijden van de Duitse bezetting en van de opstand in Warszawa en nu leeft zij in de tijd van de wederopbouw van het land, de jaren van grote veranderingen in systeem. Zij ziet, hoe nu het leven uit puin en as herrijst.

In haar eigen beschadigde, maar wonderbaarlijk gespaarde flat, werkt zij door, evenals voorheen. En wat zij beleeft als Poolse vrouw en inwoonster van Warszawa, is beschreven in haar onlangs verschenen bundel „Heden ten dage".

Zij schrijft over hetgeen thans in Polen gaande is. Hoe de denkbeelden en de levens zijn van de mensen in nieuwe levensomstandigheden.

Zij houdt gelijke tred met het leven van deze tijd, en haar huidige letterkundige werken zijn levende geschiedenissen van de subtielste wijziging van menselijke denkbeelden ten opzichte van de nieuwe werkelijkheid van het land.

Aldus verstaat en vervult Maria Dąbrowska de gelofte, die zij aflegde tegenover haar lezers en aanhangers, de Poolse natie, tijdens de feestelijkheden, ter ere van het jubileum van haar veertigjarige letterkundige werkzaamheid.

Aan het slot van haar zeer ontroerende toespraak zei zij ... „aan mijn vaderland en daardoor tevens zo mogelijk aan alle werkende mensen in de wereld, wil ik de rest van mijn leven en ontberingen wijden."

ONZE TENTOONSTELLING
OP HET TERREIN HEMBRUG

Straf spande de felle wind de Nederlandse en Poolse vlag boven de tent van onze vereniging, die wij op het zomerfeest hadden ingericht. De dag tevoren hadden enkele leden van onze vereniging onder een grauwe hemel de laatste hand aan het geheel gelegd. In een uitvoerige foto-montage liet onze vereniging de vele facetten van het Poolse leven tot zijn recht komen. In vogelvlucht passeerden ons de successen van de laatste jaren. De snelle opbouw van de steden, de vergroting van de industrie en de modernisatie van de landbouw kwamen duidelijk aan het licht. Enkele rake beelden lieten zien dat Polens vlag over alle wereldzeeën waait. De bouw van moderne vrachtschepen heeft in niet geringe mate er toe bijgedragen Polens positie als zeevarende natie te versterken. Trouwens het gedeelte, dat aan de Poolse export was gewijd, liet de aandachtige toeschouwer duidelijk merken welk een verscheidenheid van waren Polen heeft aan te bieden. Ook wetenschap en kultuur, kunst en ontspanning vonden hun plaats in dit korte overzicht. Op de tentoonstelling prijkten ook enkele ontroerende kindertekeningen. Ondanks enkele buitjes, liet het bezoek aan onze tent niets te wensen over. Volgens voorzichtige ramingen van onze medewerkers werd onze tent door meer dan tweeduizend mensen bezocht. De vele vragen die onze vereniging deze dag kreeg te beantwoorden, vormden het bewijs voor de gretige belangstelling der bezoekers, om iets naders over het schone Poolse land te vernemen. Hierbij bewezen de door de vereniging uitgegeven brochures hun dienst, deze vonden gerede aftrek.

Bijzonder treffend was het om op te merken, dat vele jongeren, die verleden jaar veertien dagen de gast van de Poolse jeugd waren geweest, het contact met Polen niet verloren hadden laten gaan.

Deze geslaagde dag was voor de vereniging een goede start voor het winterwerk.

Przeglad Zachodni

Een fraai Pools tijdschrift

Het maart/april-nummer van „Przegląd Zachodni", het orgaan van het Instituut voor het westen te Poznań, bevat wederom een aantal interessante artikelen. Allereerst is er een inleiding over de nieuwe taken van het „Instytut Zachodni". Hield dit instituut zich sinds 1945 voornamelijk bezig met problemen betreffende de „herwonnen gebieden", thans is het westen van Polen zulk een onafscheidelijk deel van de Poolse staat geworden, dat het zwaartepunt is komen te liggen op de verdediging van de Odra-Nysa-grens en de nauw daarmee samenhangende vraagstukken van het hedendaagse Duitsland.
Van de vele artikelen vermelden wij een belangwekkende historische verhandeling van St. Boratyński over de tweede wereldoorlog: „de genesis van de tegen Hitler gerichte coalitie" — een bijzonder solide gefundeerde en rijk gedocumenteerde studie. Verder bevat dit nummer een artikel van Muszkat: „De juridische problematiek van de vreedzame coëxistentie en de nieuwe accenten in de westduitse doktrine". Voorts een beschouwing over de kosten van het stationeren van vreemde troepen in de Duitse Bondsrepubliek.
Gentzen hekelt de „Ostforschung" van sommige westduitse historici. Het nog altijd actuele vraagstuk van de Duits-Poolse grens vormt het onderwerp van een ander artikel, dat de onderhandelingen tussen de grote mogendheden tijdens de oorlog over deze kwestie analiseert.
Twee artikelen over Gdańsk zijn opgenomen, en ook een beschouwing over de hitleriaanse nationaal-socialistische politiek in Silezië gedurende de eerste bezettingsperiode.

Over de sociaal-democratische beweging in Pommeren gedurende de jaren 1890—1917 vindt men veel statistisch materiaal.

De rubriek „Kroniek van het huidige Duitsland" bevat materiaal op politiek, economisch en cultureel gebied.

Interessant is ook de bespreking van de boeken „Zur Geschichte des Städtewesens in Osteuropa" en „Die Entstehung von Frankfurt an der Oder".

Als gewoonlijk wordt dit nummer van „Przegląd Zachodni" besloten met polemieken, discussies en kronieken.

Bij de uitgeverij van het „Instytut Zachodni" is een omvangrijk boekwerk verschenen over het Neurenbergse proces tegen de Duitse oorlogsmisdadigers, voor zover de verhandelingen op Polen betrekking hadden.
Het is één groot aangrijpend document (het boek telt 814 blz.) en het is een belangrijke bijdrage in de strijd, die de gehele menslievende wereld thans voert voor het behoud van de vrede. Weer ziet men al die rampzalige concentratiekampen voor ogen, weer trekken alle misdaden der nazistische barbaren in hun ongelooflijke gruwelijkheid langs het geestesoog van de lezer; wie het niet zelf heeft meegemaakt, brengt bezwaarlijk de fantasie op om zich van de omvang dezer beestachtigheden een voorstelling te maken . . .
Het werk bevat volledige verslagen van de processen, welke zijn gevoerd tegen de Duitse oorlogsbandieten, die in Polen huisgehouden hebben, men vindt er de complete aanklachten, getuigenverklaringen etc. De tekst is met de grootste nauwkeurigheid geverifieerd en gedocumenteerd.
Het boek, dat met zijn droge, nuchtere stijl en schrijnend realisme (het is immers geen fictie!) een felle aanklacht tegen oorlog en fascisme bevat, is door de jongste gebeurtenissen in de Duitse Bondsrepubliek van de grootste actualiteit. Het is in de bibliotheek van de Vereniging Nederland—Polen opgenomen.

INTERNATIONAAL FESTIVAL

van hedendaagse muziek in Polen

De Poolse vereniging van componisten organiseert, in samenwerking met het Ministerie voor Kultuur en Kunst van de Volksrepubliek Polen van 1 tot 21 oktober van dit jaar in Warszawa het eerste internationale festival voor moderne muziek.
Deze festivals zullen voortaan om de twee jaar plaats vinden. Men verwacht, dat de belangrijkste composities van alle moderne richtingen uitgevoerd zullen worden door eersterangs orkesten, koren, kamermuziek- en operaensembles en balletgroepen. Vast staat, dat de beroemdste dirigenten en solisten hun medewerking zullen verlenen. Voorts zullen de festivals een centrum vormen, waar componisten, kritici en musicologen van de uiteenlopendste richtingen op aesthetisch en wetenschappelijk gebied van gedachten kunnen wisselen.
De moderne muziek baant zich, volgens de mening van de organisatoren, slechts moeizaam een weg, die tot waardering leidt bij de verschillende volkeren. Daarom streeft men er met alle mogelijke inspanning naar, om in samenwerking met musici van de gehele wereld, de moderne muziek een doorbraak te verschaffen.
Aan het eerste internationale festival zullen deelnemen:

1. Het Weens symphonie-orkest onder leiding van Michael Gielen, solisten A. Brendel en Zlatko Topolski;
2. het symphonie-orkest van de USSR, Moscou;
3. het nationaal orkest van de radio-omroep en de televisie te Parijs onder leiding van André Cluytens;
4. het orkest van de staats-philharmonie Brünn, onder leiding van Bratislaw Bakala;
5. het orkest van de nationale philharmonie „Enescu", Boekarest, onder leiding van George Georgescu;
6. het orkest en koor van de nationale philharmonie te Warszawa;
7. het orkest van de staats-philharmonie Śląsk;
8. het grote symphonie-orkest van de Poolse radio onder leiding van Jan Krenz;
9. het J. Parrenin-kwartet uit Parijs;
10. het Tatrai-kwartet uit Boedapest;
11. het Poolse kwartet uit Warszawa.

Het programma wordt te zijner tijd nader bekend gemaakt.
Men verwacht, dat meer dan honderd vooraanstaande componisten, musicologen, kritici en bekende personen uit de muziekwereld van verschillende landen, als hoorders en toeschouwers aanwezig zullen zijn bij dit eerste festival.

KORTE BERICHTEN

Zwavel op een diepte van 15 meter.

Tegenover Tarnobrzeg, op de linker oever van de Wisła, werden op een diepte van 15 meter zwavellagen ontdekt.

De ontdekker, prof. Pawłowski, maakt er melding van, dat deze lagen zich 35 meter hoger bevinden, dan de tot dusver ontdekte.

Het zwavelgehalte is evenals bij de tevoren gevonden lagen, hoger dan dat van de zwavel, welke in Silezië voorkomt. De lagen verlopen vlak, hetgeen de winning ten goede komt. Men heeft reeds een plan hiervoor ontworpen.

Op de linker oever van de Wisła, in de buurt van het dorp Piaseczno (in de wojewodschap Kielce) werkt men in nog vlakkere lagen. Een afdeling, die belast is met het algemeen beheer van het winnen van ruwe chemische grondstoffen, houdt zich bezig met de plannen voor het uitgraven van deze zwavellagen. Hierbij zal men verschillende nog niet opgeloste vragen moeten beantwoorden, b.v. dat van de hoeken waaronder de lagen hellen.

Modern laboratorium voor onderzoek van metalen.

Bij de mechanische werken „Swierczewski" te Elbląg, waar 25 megawatt-stoom-turbines in aanbouw zijn en waar men volgens het huidige vijfjarenplan ook een 50 MW-turbine zal vervaardigen, is een laboratorium ingericht, waarin metalen onderzocht zullen worden en de deugdelijkheid van de verwerkte metalen, bijvoorbeeld van de gegoten stukken, de montage e.d. Het laboratorium is voorzien van een Röntgenapparaat van Pools maaksel. Binnenkort krijgt men er radioactief kobalt alsmede een complete apparatuur voor het gebruik van kobalt.

Wijzigingen in het Poolse staatsapparaat.

De voorzitter van de ministerraad van de Volksrepubliek Polen heeft de commandeur van het korps voor de binnenlandse veiligheid, generaal Julian Hibner, benoemd tot onder-secretaris in het Ministerie van Binnenlandse Zaken. In zijn plaats werd benoemd tot commandeur van de Poolse veiligheidstroepen de onlangs gerehabiliteerde generaal Wacław Komar.

Tankschip met 18.000 ton draagkracht werd in Polen gebouwd.

De werf in Gdańsk begint binnenkort met de voorbereidende werkzaamheden voor de bouw van grote oceaan-tankschepen. De schepen zullen 162 meter lang zijn, 22 meter breed, 16 knopen lopen en een actieradius van 17.000 zeemijlen hebben. In de loop van de uitvoering van het vijfjarenplan zullen op de werf te Gdańsk 2 tankschepen worden gebouwd.

Monument voor de helden van Warszawa.

Het comité in de hoofdstad voor de oprichting van een monument voor de helden van Warszawa heeft tot alle Polen in het binnen- en buitenland een oproep gericht, deel te willen nemen aan dit nationale bouwwerk. „Het is de plicht van de levende generatie," zo heet het, „om de strijd van de natie in zijn ganse rauwe werkelijkheid en in zijn gehele heldhaftige schoonheid weer te geven, om deze strijd waardig te bewaren in het nationale geheugen en hem aan onze jeugd over te leveren. Het monument van de helden van Warszawa, hetwelk wij in 1958 willen oprichten, zal een symbool zijn van het strijdende Polen en een uitdrukking van de eenheid van het volk, dat op de ruïnes van de oorlog de grootheid en het geluk van zijn vaderland opbouwt".

3.613.000 leerlingen.

In het komende schooljaar zal het aantal leerlingen van de lagere scholen 225.000 groter zijn, dan in het voorjaar en in totaal 3.613.000 bedragen.

Internationale radio-conferentie in Warszawa.

De ontwikkeling van de radio en van de televisie stond op het programma van de internationale radio-conferentie, die in het paleis voor cultuur en wetenschap te Warszawa heeft plaats gevonden. Ruim 400 personen, die op wetenschappelijk of technisch gebied bij de radio werkzaam zijn, namen als gedelegeerden uit meer dan 40 landen aan de conferentie deel. Ook luisteraars en toeschouwers uit talrijke internationale organisaties woonden de conferentie bij.

Poolse kunstenaars bereiden zich voor op het Henryk Wieniawski concours.

Dertien van de beste violisten zijn reeds begonnen met de voorbereidingen voor het internationale Henryk Wieniawski-viool-concours, dat in het volgend jaar zal plaats vinden.

De Poolse deelnemers aan het concours vertoeven op het ogenblik in Lagow en oefenen daar intensief onder leiding van beroemde kunstenaars als Eugenia Umińska, Irena Dubiska en Tadeusz Wroński. Zij studeren 7 tot 8 uren per dag. De algehele leiding is in handen van de directeur van het philharmonisch orkest van Poznań, professor Sliwiński.

Kwartsgroeven.

Op de top van de Biały Kamień (1050 meter) in de Karkonosze (Reuzengebergte) is vanaf de tijd, dat het bedrijf in werking is getreden (herfst 1954) in de hoogstgelegen kwartsgroeve van Polen 25.000 ton kwarts gewonnen.

Bouw vierde motorschip van 10.000 ton.

Op een werf in Gdańsk is men begonnen met het bouwen van het vierde motorschip van 10.000 ton draagkracht. De bouw van de romp zal een maand korter duren, dan die van de rompen van de vorige scheepseenheden van dit type.

Noodlottige ballonactie.

Twee Poolse piloten dodelijk verongelukt door een botsing met een luchtballon.

Sinds enige maanden worden van het grondgebied der Duitse Bondsrepubliek naar het Poolse luchtruim ballons opgelaten met propaganda geschriften van het z.g. „Vrije Europa".

Sinds begin Augustus nam de actie van het oplaten van ballons vanuit het grondgebied van de Duitse Bondsrepubliek sterk toe.

Op 3 augustus van dit jaar om 8.37 uur stortte in het gebied van Sochaczew een straalvliegtuig U-T i MIG-15 neer, dat zijn gewone oefenvlucht maakte, de 2 piloten, kapitein Roman Lachcik en luitenant Jozef Razo verloren hierbij het leven. Een nauwkeurig onderzoek bracht aan het licht dat de ramp veroorzaakt werd door een botsing van de U-T i MIG-15 met een met waterstof gevulde luchtballon, die met vlugschriften was geladen.

Wegens het grote aantal ballons boven het Poolse grondgebied werd het noodzakelijk, op 4 aug. het luchtverkeer in verschillende delen van het Poolse rijk stil te leggen.

Op 4 sept. heeft de minister voor land- en luchtverkeer, Jan Rustecki, een schrijven gericht tot de voorzitter van de internationale raad van de organisatie voor de civiele luchtvaart, de I.C.A.O. —. In dit schrijven wijst minister Rustecki op de vele gevaren die de luchtvaart boven Polen bedreigen en hij wendt zich tot de ICAO met het dringend verzoek, doeltreffende maatregelen te nemen om een eind te maken aan het verder oplaten van dergelijke ballons.